

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ

Метою дослідження обрано філософсько-педагогічні засади компетентнісного підходу на шляху розвитку особистості. У ході дослідження: розроблялися теоретико-практичні засади соціально-професійного розвитку особистості; створювалася цілісна картина розвитку особистості й ролі учасників взаємодії у процесі забезпечення поступу; визначалися та розраховувалися показники ефективності професійно-діяльнісного критерію [4, с.103].

З'ясовано, що швидкозмінні умови розвитку особистості і суспільства та відсутність узгодженості взаємодії учасників освітнього процесу, спонукають до розроблення філософсько-педагогічних засад соціально-професійного розвитку особистості [1, с. 317] складовою яких є компетентнісний підхід, що забезпечує еволюційний перехід від освітніх завдань до розбудови соціально-економічних відносин з об'єктами праці [7, с. 270-271] на новому етапі її розвитку. Цей процес передбачає врахування впливу процесів глобалізації, інтеграції, демократизації, підвищення ролі соціуму у процесі реалізації проектів підготовки особистості до життя і продуктивної праці.

У зазначеному контексті необхідність розроблення компетентнісного підходу у системі соціально-професійного розвитку особистості викликано потребою створення неперервної системи підготовки до життя та праці на етапах вікового розвитку з урахуванням особистісних, суспільних та державних інтересів [6, с.108] в умовах розбудови соціально-економічного простору та становлення громадянського суспільства [5, с.104]. Анотація авторського терміну: **«соціально-професійний розвиток особистості (С.-п.р.о.)** – неперервний процес спрямований на духовне, інтелектуальне, фізичне, соціальне і професійне формування

особистості через поетапний індивідуальний вияв у системі її мотивів фундаментальної потреби пізнання в обраній для діяльності виробничій чи невиробничій сфері на ринку праці та застосуванні отриманих знань для становлення діяльній (операційно-технологічній) складовій психологічній сфері з метою професійної взаємодії у процесі вироблення суспільно значущого продукту праці. С.-п.р.о. є комплексною науково обґрунтованою системою форм, методів, засобів і технологій залучення до реалізації особистісних та громадянських значущих цілей, формування цінностей та розбудови відносин, яка цілеспрямовано використовується для досягнення мети: вироблення в свідомості людини внутрішньої потреби самовираження та самоствердження шляхом створення соціально значущих матеріальних і духовних цінностей необхідних для задоволення потреб; засвоєння визначеного змісту освіти й застосування певної системи базових і спеціальних знань та норм, які дають змогу повною мірою функціонувати в суспільстві та професійному середовищі; реалізації творчого потенціалу, здібностей, задатків; формування рівнів компетентностей; здобування психологічного та соціально-професійного досвіду; гармонізованого розвитку; капіталізації людських ресурсів в умовах реальної та прогнозованої трудової діяльності і взаємодії на ринку праці. Механізми формування та функціонування С.-п.р.о. зумовлюються системою координат життєвого простору людини та суспільства.

С.-п.р.о. має філософський, психологічний, педагогічний, соціальний та економічний освітні компоненти. Їх гармонізація створює передумови активізації психологічної діяльності особистості стосовно усвідомлених потреб і умов їх задоволення та поетапне розв'язання суперечностей у процесі життєдіяльності на синергетичних засадах. Застосування синергетичного підходу спрямовується на: розв'язання особистісних і соціальних лінійних і нелінійних завдань; утворення рівнів компетентностей на різних етапах розвитку з урахуванням вікових особливостей, що дають можливість існувати в умовах мінливого глобалізованого простору в особистісному й суспільному аспектах відповідно до соціальної зрілості та статусу, пов'язаного з соціально-професійною належністю...» [5, с. 98–108].

Розроблення компетентнісного підходу в системі соціально-професійного розвитку знаходиться в прямій залежності від процесів

особистісного, суспільного та природного характеру, які відбуваються на території життєдіяльності громад [2, с. 317]. Його застосування у філософсько-педагогічному вимірі стимулювало процеси формування як когнітивної складової психологічної сфери особистості, так і операційно-технологічної, мотиваційної, етичної, соціальної, поведінкової [3, с. 144–145], що забезпечило високий рівень її самоорганізації і самоуправління; підвищило рівень самоактуалізації в обраній сфері діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

---

1. Піддячий В. М. (2015). Обґрунтування сутності професійного саморозвитку майбутнього педагога. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць. Харків : НТУ «ХПІ», Вип. 43 (47), С. 271–280.
2. Піддячий М. І. (2020). Ключові компетентності старшокласників: організація здорового способу життя. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ, Вип. 3, С. 315–319.
3. Піддячий М. І. (2015). Навчально-виховний комплект старшокласників: соціально-професійна орієнтація. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. Праць. Київ: Пед. думка, Вип. 15 (2), С. 141–149.
4. Піддячий М. І. (2014). Навчально-виховний процес профільної школи: соціально-професійне спрямування. Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип. 17, С. 98-105.
5. Піддячий М. І. (2018). Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу. Технології інтеграції змісту освіти : зб. наук. праць. Вип. 10. Полтава : ПОІП ПО, С. 98–108.
6. Піддячий М. І. (2019). Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці. Конін — Ужгород — Бельсько-Бяла — Київ: Посвіт, С. 107–110.
7. Піддячий М. І. (2019). Сутність формування компетентностей старшокласників. Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.). Київ : Пед думка, С. 269–272.